

Za gospodarje

Maribor, dne 21. julija 1937.

Naš izvoz v Italijo in Švico.

Izvoz v Italijo.

Začetkom tega meseca je v Rimu pravljaj italijansko-jugoslovanski gospodarski odbor tudi v podrobnem glede našega povečanja izvoza v Italijo z ozirom na znatno izboljšanje trgovskih odnošajev med našo državo in Italijo na podlagi prijateljske pogodbe, ki je bila podpisana v Beogradu med obema državama.

Spodaj navajamo po novi pogodbi povečani izvozni kontingent (obseg), ki se bo dal v polni meri izrabiti, če bomo tudi mi izvozili iz Italije iste količine raznega drugega blaga, katerega primanjkuje v naši državi.

Naš bodoči izvoz v Italijo nam nudi tole sliko: Konji 4.500.000 lir, goveja živina 39.000.000 lir, svinje 4.550.000 lir, živa perutnina 19.380.000 lir, zaklana perutnina 3.900.000 lir, sveže nepredelano goveje meso 2.000.000 lir, predelano meso 400.000 lir, jagnječja in jarčja koža 3.000.000 lir, jajca 12.000.000 lir, sveže ribe 2.000.000 lir, soljene ribe 1.000.000 lir, pšenica 18.750.000 lir, koruza 18.000.000 lir, suhe gobe 10 milijonov lir, svinjska mast in slanina 1.650.000 lir, rude (svinec, magnezij in krom) 14 milijonov lir, železna ruda osem milijonov lir, apneni kamen pet milijonov lir, kalcijev pirolignit 600.000 lir, iglasti les dva milijona lir, črni premog tri milijone lir, cinkov oksid en milijon lir, aceton 500.000 lir, tesan iglasti les 12 milijonov lir, žagan iglasti les 39.600.000 lir, žagan bukov les 21.500.000 lir, vse ostale vrste lesa listnatega drevja 24 milijonov lir, les za kurivo 3.250.000 lir. Dalje les, namenjen italijanskim kolonijam, to je žagan iglast les 16.500.000 lir, ostale vrste listnatega drevja osem milijonov lir, lesnega kuriva tri milijone lir, vseh ostalih gozdnih in lovskih proizvodov en milijon lir.

Izvoz v Švico.

Dne 16. julija sta stopila v veljavo trgovinski in klirinški sporazum med našo državo in Švico, ki sta bila podpisana v

Beogradu 3. julija, veljata do 30. novembra tega leta in ju je mogoče podaljšati za nadaljnje štiri mesece.

Po novem sporazumu je zvišanih nekaj naših dosedanjih kontingentov in dovoljenih novih. Zvišani kontingenti: za fižol od 86 na 2600 stotov, za zaklano živino od 6740 na 12.000 stotov, jajca od 25.000 na 35.000 stotov in svilen krep papir enobarven od 49 na 100 stotov. Na novo so dovoljeni kontingenti: za marelce 500 stotov, za breskve 500 stotov, za slive, sveže in suhe 1000 stotov, za čebulo 1000 stotov, za česen 1000 stotov, za suhe gobe 100 stotov in za ročno-kovane žeblice 65 stotov.

Razen teh rednih kontingentov predvideva trgovinski sporazum s Švico tudi naknadne kontingente, če jih bode švicarski trg dopuščal in ako jih bodo švicarski uvozniki zahtevali.

Vprašanje izvoza in uvoza konj in goveje živine pa bo v smislu trgovinskega sporazuma rešeno s posebnim dogovorom med švicarskim veterinarskim uradom in našim Zavodom za pospeševanje zunanje trgovine.

Z ozirom na novi sporazum je bila pri nas ukinjena kontrola uvoza iz Švice, ki je bila vpeljana z uredbo od 6. aprila 1936 in z rešitvijo ministrstva financ od 11. junija 1936 in 5. januarja 1937.

Naš letošnji izvoz v Švico je prekašal uvoz za deset milijonov Din. Ta terjatev Švice bo vzeta v račun za novi kliring v korist Švice.

Novo breme se obeta našim živinorejcem.

Pri kmetijskem ministrstvu že imajo izdelan načrt, ki predvideva ustvaritev posebnega fonda za pobijanje živinskih bolezni.

Po tem načrtu bi dobila vsaka občina z več nego 10.000 prebivalci lastnega samoupravnega živinozdravnika, ustanovilo bi se naj več živinskih bolnic, zavodov za proizvajanje cepiva in raznih drugih usta-

nov za pobijanje živinskih bolezni. Vse to bi naj šlo v breme banovinarov.

Na kratko omenjeni novi zakon predvideva tudi ustanovitev posebnega državnega fonda za pobijanje živinskih bolezni v iznosu 100 milijonov Din. V ta fond bi se naj nateklo letno iz cele države 50 do 60 milijonov Din s pobiranjem 1% take od vsakega komada prodane živine.

Ta novi fond, če bo prišlo do uzakonitve zgoraj omenjenega zakonskega načrta, bi pomenil znatno obremenitev naše živinoreje, ki si v zadnjem času komaj in komaj nekoliko opomaga s povečanim izvozom.

Naše živinorejce bomo še pravočasno opozorili, naj pošljejo svoje pomisleke in ugovore proti novemu bremenu na pristojna mesta.

Ljudski pravnik

Samolastno popravljanje zavarovalne pogodbe. L. A. v Z. Z. zavarovalnico »Triglav« ste imeli pogodbo, ki bi potekla leta 1935. Že leta 1933 Vas je pregovoril zastopnik zavarovalnice »Jugoslavije«, da ste z njim sklenili pogodbo za dobo od leta 1933 do leta 1943, to pa pod pogojem, da on doseže razveljavljenje pogodbe s »Triglavom« za zadnji dve leti (1934 in 1935). Zastopnik pa slednjega ni dosegel in ste morali po tožbi plačati »Triglavu« premije tudi za zadnji dve leti. Nato ste s »Triglavom« podaljšali prvotno pogodbo za nadaljnjih 10 let. Zastopnik »Jugoslavije« pa Vam je predložil pogodbo, v kateri je samolastno spremenil zavarovalno dobo od 1933 do 1943 v 1935 do 1945. Vprašate, ali ste dolžni plačati premije »Jugoslaviji«, odnosno ali je pogodba z »Jugoslavijo« za Vas obvezna. — Ako ste pogodbo z »Jugoslavijo« res sklenili le pod pogojem, da doseže njen zastopnik razveljavo pogodbe s »Triglavom« in nadalje za dobo od leta 1933 do 1943, tedaj po našem mnenju niste vezani na pogodbo z »Jugoslavijo«, ker ni bil izpolnjen postavljeni pogoj, pa tudi iz razloga, ker je doba zavarovanja bistven del pogodbe in je zastopnik samolastno to dobo spremenil. Pritožbe na drž. pravdn. števno ni treba delati. Ako bi Vas »Jugoslavija« tožila, navedite vse to, kar ste nam. Zoper sodbo okrajnega sodišča imate pravico priziva na okrožno sodišče v 15 dneh.

Kdo mora vzdrževati prevžitkarsko sobo v dobrem stanju? A. K. Imate pisano pra-

vico do »izključnega stanovanja« v določeni sobi in vprašate, kdo je dolžan plačati stroške pobeljenja, napravo nove peči, ker je stara v zelo slabem stanju in postavitve novega štedilnika, ker dosedanji ni več za rabo; končno, ali smete oddati sobo v najem, pri čemer bi se Vi preselili v kuhinjo, do katere imate pravico rabe. — Pravica »do stanovanja« je navadno le pravica rabe. V tem primeru mora lastnik hiše na svoje stroške vzdrževati sobo v dobrem stanju. Mora jo torej pobeliti, postaviti nov, odnosno vsaj uporaben štedilnik in nositi stroške popravila, ali — ako popravilo ni več možno — naprave nove peči. V najem pa sobe nimate pravice oddati. — Le v slučaju, ako bi Vam bila soba prepuščeno izrecno »v užitek«, bi jo smeli oddati v najem. A v užitek dano sobo bi morali Vi sami vzdrževati v stanju, kakor ste jo prevzeli, odnosno potrebna popravila kriti iz donosa (najemnine).

Znižanje odpraviščin radi zmanjšanja vrednosti prevzetega posestva. E. K. v S. Ako je prevzeto posestvo izgubilo več kot 25% na svoji vrednosti za časa prevzema, lahko zahtevate, naj se odpraviščine, ki jih dolgujete bratom, zmanjšajo sorazmerno zmanjšani vrednosti posestva. Predlog morate staviti pri sodišču najpozneje do 26. septembra letos. — Ako sta brata nepogojno že sama pristala na znižanje, ne moreta naknadno samolastno zopet zahtevati prvotnega zneska.

Preslepljenje strica, prikrajšanje sorodnikov. A. P. v P. Vašega strica je nekdo presleplil, da mu je za 50.000 Din prepustil posestvo, vredno najmanj 100.000 Din. Vprašate, kaj naj storite v varstvo Vaših interesov. — Brez volje strica se pogodba ne da spodbijati, čeprav je bil stric prikrajšan čez polovico. Nujnega deleža ne morete zahtevati, ker pritiče le otrokom, če teh ni, pa staršem strica. — V kolikor pa ste pomagali stricu pri obdelavi posestva in, odnosno ker Vam je obljubljal v odmeno dati nekaj parcel, smete sedaj od strica zahtevati primerno plačilo v denarju za opravljeno delo ker očitno ne bo izpolnil dane obljube, dati Vam zemljo.

Žalitev v zaprtem pismu. J. P. Vprašate, ali smete Vašemu nasprotniku v zaprtem pismu pisati par žaljivk, ne da bi se Vam bilo trebalo bati kaznovanja radi žaljenja časti. — Po kazenskem zakonu so kaznive tudi žalitve, ki jih v zaprtem pi-

smu naslovite na kako osebo. Le kazen je milejša, ker se jih kaznuje kot nejavne.

Nastop zoper žalilca v pismu. L. B. Pravite, da Vas nekdo v pismu žali in tam iznaša razne klevete ter vprašate, ali in kako zamorete zoper njega nastopiti. — Ker so žalitve v pismu kaznjive, zamorete dotičnika tožiti, a najpozneje v treh mesecih po prejemu pisma, in to pri sodišču v naši državi, kjer ima dotičnik svoje redno stanovišče. Ker bivate v inozemstvu, si boste morali preskrbeti pooblaščenca, ki Vas bo zastopal pri razpravi. Ako bi se namreč Vi razprave osebno ne udeležili in tudi ne po zastopniku, bi sodišče tožbo radi žaljenja časti zavrnilo, dotični bi bil oproščen in bi morali Vi celo plačati vse stroške.

Naklonitev otrokom prezadolženca. Isti. Vprašate, ali lahko otrokom prezadolženega očeta kupite kako premičnino, ne da bi smeli očetovi upniki otrokom to odvzeti. — Do premičnin, ki jih tretja oseba podari otrokom, nimajo upniki očeta nikake pravice. Čitajte še nadaljni odgovor.

Nakup hiše s sinovim denarjem. Spodbijanje. R. I. na P. Pred leti ste kupili hišo z denarjem svojega sina, kot lastnika pa sta se vknjižila Vi in Vaša žena. Pozneje se je zapletla Vaša žena v neke pravde ter sta vidva hišo prodala ženini materi. Vprašate, ali res nasprotniki Vaše žene, ako v pravadah zmagajo, lahko vzlic temu sežejo na hišo, čeprav je zdaj že lastnica Vaša tašča. — Po zakonu o izpodbijanju pravnih dejanj izven tečaja, se zamorejo izpodbijati: 1. vsa pravna dejanja, ki jih je izvršil tožnik v poslednjih desetih letih pred izpodbijanjem z namenom, da oškoduje svoje upnike in je bil ta namen drugemu pogodniku znan; 2. vsa pravna dejanja, s katerimi se oškodujejo dolžnikovi upniki in ki jih je izvršil dolžnik v poslednjih letih pred izpodbijanjem, če je moral drugi pogodnik vedeti za oškodovalni namen; 3. vsa pravna dejanja, s katerimi se oškodujejo dolžnikovi upniki in ki jih je izvršil dolžnik v zadnjih dveh letih pred izpodbijanjem proti svojemu zakonskemu drugu, pred poroko ali med zakonom, ali proti drugim bližjim svojcem (tašča in sin sta taka svojca) ali v prid omenjenim osebam, razen če drugi pogodnik ob izvršitvi pravnega dejanja ni vedel, niti moral vedeti za dolžnikov oškodovalni namen; 4. kupne, menjalne in dobavne pogodbe, ki

jih je sklenil dolžnik v poslednjih šestih mesecih pred izpodbijanjem, če je drugi pogodnik vedel ali moral vedeti, da dolžnik s temi pogodbami odsvaja imovino za slepo ceno na škodo svojih upnikov. Razen tega se morejo izpodbijati neodplatna dolžnikova razpolaganja v poslednjih dveh letih pred izpodbijanjem izvršena, kolikor ne gre za izpolnitev zakonite dolžnosti, za običajna prigodna darila ali za razpolaganje v primerni višini, ki so se dala v obče koristne namene ali s katerim je dolžnik izpolnil moralno dolžnost ali zahteve spodobnosti. Razen tega je še nekaj slučajev, ki pa Vas in gospoda, ki je stavil prejšnje vprašanje, ne zanimajo. Omenjamo še, da je smatrati za bližnje svojce zakonskega druga in osebe, ki so z dolžnikom ali z njegovim zakonskim drugom v sorodstvu ali v svaštvu v premi vrsti ali pa do četrtega kolena v stranski vrsti; dalje posinovljenca ali pohčerjenko, posinovitelja ali pohčerteljico, rednika ali rejenca ali pa onega, ki živi z dolžnikom v nezakonski skupnosti. Nezakonsko sorodstvo se izenačuje z zakonskim. — Prepis lastninske pravice od tašče na sina ne bi nič pomagal. Pametno pa bi bilo, da se za sinovo terjatev vknjiži zastavna pravica na hišo; v to svrho morate predložiti zadolžnico in taščino dovoljenje za vknjižbo.

Prekratek strešni stol — plačilo? K. A. Tesarskemu mojstru ste naročili izdelavo strešnega stola. Napravil ga je za 30 cm prekratkega ter zadnji tram ne sloni na zidu, kakor bi moral. Vprašate, ali ste dolžni plačati opravljeno delo, ali je dolžan mojster stol popraviti. — Ako je mogoče hibo odpraviti, smete zahtevati ali popravo strešnega stola ali pa primerno znižanje plačila. Naznaniti pa morate hibo mojstru najpozneje tekom šestih mesecev po prvi izgotovitvi dela.

Testament. M. M. v K. Prosite za navedbo predpisov glede naprave testamenta, pisca, prič itd. — Oporoko je moči napraviti izvensodno ali sodno, pisмено ali ustno s pričami ali brez prič. Kdor hoče napraviti sam oporoko pisмено ali brez prič, jo mora lastnoročno spisati in lastnoročno podpisati s svojim imenom. — Poslednjo voljo, ki jo da zapustnik pisati drugi osebi, mora lastnoročno podpisati, dalje mora izrečno izjaviti pred tremi zmožnimi pričami, od katerih morata biti vsaj dve hkrati prisotni, da je spis njego-

va poslednja volja. Končno se morajo podpisati tudi priče s pristavkom, ki kaže na njih svojstvo kot priče. — Glede pisca testamenta ni posebnega predpisa. Pisec sme biti v vseh primerih hkrati tudi priča, izključen pa je od čitanja spisa, ako zapustnik ne zna čitati. — Priče pri poslednjih naredbah ne morejo biti osebe izpod 18 let, brezumni, slepci, gluhi ali pa mutci in tisti, ki ne razumejo zapustnikovega jezika. Nadalje dedič ali volilojemnik ni zmožna priča glede njemu namenjene ostaline, enako ne njegov zakonec, njegovi roditelji, otroci, bratje in sestre ali osebe, ki so z njim v istem kolenu v svaštvu in plačani domačini. — Kolkovati oporoke ni treba. Shrani se lahko kjerkoli; ako hočete, jo lahko daste tudi sodišču v hrambo. — Kot testament je veljavna le naredba, s katero prepusti zapustnik svojo imovino ali nje del enemu ali več dedičem preklicno za primer smrti.

Sadjevec je stekel po kleti. F. K. v B. Prodali ste gostilničarju sod jabolčnika, v njegovi navzočnosti ste zabili pipo v sod in je gostilničar obljubil sadjevec pretočiti v svoj sod, česar pa ni storil. Pet dni pozneje Vas je terjal, naj mu pripeljete drug sod in vrnete kupnino za 30 litrov sadjevca, češ, da je stekel po kleti. Vprašate, ali ste res dolžni to storiti. — Ako se je gostilničar res zavezal, odnosno obljubil, sadjevec pretočiti v svoj sod, Vi ne jamčite za to, ako je sadjevec stekel le radi tega, ker je bila pipa morda slabo zabita. Seve, ako je bil sod kot tak slab, ste pa Vi za škodo odgovorni, ako ni gostilničar obljubil sadjevca takoj pretočiti.

Cene in sejmska poročila

Najnovejše tržne cene v Mariboru iz gledajo takole: Paradižniki kg 6 do 8 Din, novi krompir 2 do 3 Din kg, kumare komad 1 do 5 Din, za vlaganje 3 do 6 Din za kg, luščen grah 5 do 7.50 Din za liter, čebula 3 do 4 Din za kg, česen 5 do 7 Din za kg, fižol v stročju 3 do 5 Din za kg, zelje 3 do 5 Din za kg. — Sadje: Breskve 12 do 16 Din, češnjke 7 do 10 Din, črnice 1.50 do 2.50 Din za liter, grozdje 18 Din za kg, hruške 10 do 12 Din, jabolka 10 Din, maline 5 Din za liter, marelice 10 do 16 Din za kg, orehi luščeni 20 do 22 Din, ringlo 4 do 6 Din, suhe slive 8 Din. — Zito: ajda 1.25 Din za liter, ajdovo

pšeno 3 do 4 Din, fižol 1.50 do 3 Din, ječmen 1.25 do 1.50, koruza 1 do 1.50 Din, oves 0.75 do 1.25 Din, proso 1.50 Din, proseno pšeno 3 do 4 Din, pšenica 1.50 do 1.75 Din, rž 1.50 do 1.75 Din za liter. — Ribe: belice 9 do 10 Din, morske ribe 12 do 38 Din za kg. — Mlečni izdelki: čajno maslo 26 do 28 Din za kg, kuhano maslo 28 Din za kg, mleko 1.50 do 2 Din za liter, domači sir kg 8 Din, smetana liter 8 do 10 Din, surovo maslo 20 do 24 Din za kg. Jajca komad 40 do 75 para. — Perutnina: Gosi komad 28 do 40 Din, kokoši 20 do 25 Din, piščanci par 18 do 60 Din, purani 35 do 45 Din, domači zajci 4 do 30 Din komad. — Krma: Sladko seno 30 do 35 Din za 100 kg, pšenična slama 27 Din za 100 kg.

Mariborski živinski sejm od 13. julija. Na današnji živinski sejm je bilo prignanih 13 konj, 14 bikov, 166 volov, 532 krav, 36 telet, skupaj 752 komadov. Cene so bile sledeče: Debeli voli kg žive teže 4 do 4.50 Din, poldebeli vodi 3 do 4.80 Din, plemenski voli 3.25 do 4.50 Din, biki za klanje 3.50 do 4.30 Din, krave klavne debele 3.60 do 4.75 Din, plemenske krave 3.75 do 4.50 Din, molzne krave 3.50 do 4.50 Din, breje krave 3.40 do 4.75 Din, krave za klobasarje 2.25 do 3 Din, mlada živina 4 do 5.50 Din, teleta 4.60 do 5.70 Din; prodanih je bilo 447 komadov. Na zgoraj omenjenem sejmu sta bila dogon in prodaja živine na višku. Tudi cene so bile razmeroma dobre in so vllle našim živinorejcem novega upanja.

Cene mesu v Mariboru so tele: Volovsko meso prve vrste 10 do 12 Din, druge vrste 8 do 10 Din, meso bikov, krav in telic 6 do 12 Din, telečje meso prve vrste 10 do 12 Din, druge vrste 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže 10 do 14 Din.

*

Poročilo sejma v Kranju na Gorenjskem od 12. julija. Cene goveje živine so bile naslednje: voli prve vrste 6.50 Din, druge vrste 6 Din, tretje vrste 5.50 Din za 1 kg žive teže; telice prve vrste 6.50 Din, druge vrste 6 Din, tretje vrste 5.50 Din; krave prve vrste 6 Din, druge vrste 5.50 Din, tretje vrste 4.50 Din; teleta prve vrste 8 Din, druge vrste 7 Din za 1 kg žive teže. Prašiči špeharji 9 Din, pršutarji 8 Din za 1 kg žive teže. Cene goveje živine in prašičev so ostale od zadnjega sejma v glavnem neizpremenjene.